

REACTIE CONSULTATIE

Vereniging Ondernemingsrechtsspecialisten
Notariaat ("VON")

Datum: 26 juni 2025

Korte memo op basis van conceptregeling en nota van toelichting.

1. Aanleiding

Op 22 november 2022 heeft het Hof van Justitie van de EU uitspraak gedaan over de openbare toegang tot het UBO-register. In reactie hierop is de toegang tot het register in Nederland beperkt tot specifieke groepen. In het thans geconsulteerde *Wijzigingsbesluit toegang UBO-registers* wordt een nieuwe groep overheidsorganen en functionarissen aangewezen die weer toegang krijgen – waaronder gerechtsdeurwaarders – maar het notariaat blijft uitgesloten.

Op 15 mei 2025 is het *Wijzigingsbesluit toegang UBO-registers voor bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak* aangeboden ter consultatie. Het notariaat is niet meegenomen in de toegang tot het UBO register in dit voorstel.

De Vereniging Ondernemingsrechtsspecialisten Notariaat (VON) zou om de hieronder geschetste redenen het belang van toegang tot het UBO register voor het notariaat willen benadrukken.

2. Standpunt VON: Herstel toegang voor notarissen tot het UBO-register

De VON benadrukt dat het notariaat opnieuw toegang zou moeten krijgen tot het UBO-register, op grond van de volgende argumenten:

a. Wettelijke taak notaris (artikel 1a lid 4 sub d en artikel 3 lid 2 WWFT) en bestuursorgaan

Notarissen vervullen als openbaar ambtenaar een wettelijke taak in het rechtsverkeer. Op grond van artikel 1a lid 4 sub d is de WWFT van toepassing op beroepsactiviteiten van een notaris of kandidaat-notaris. Volgens artikel 3 lid 2 sub b van de WWFT houdt dit in dat de notaris cliëntenonderzoek verricht waarbij de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt wordt geïdentificeerd en redelijke maatregelen worden genomen om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verifiëren. Indien de WWFT van toepassing is (dat is het geval in vrijwel alle vastgoed en ondernemingsrechtzaken die een notaris behandelt) is het van belang om inzicht te krijgen in de uiteindelijk belanghebbende van een cliënt. Zonder directe toegang tot het UBO-register voor notarissen wordt deze wettelijke taak moeilijker en misschien wel onnodig ondermijnd.

Net als een gerechtsdeurwaarder is een notaris een bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1 lid 1 onderdeel b van de Algemene wet bestuursrecht als hij ambtshandelingen verricht als bedoeld in artikel 2 van de Wet op het notarisambt (Wna).

Voor zowel de naleving van artikel 17 lid 1 Wna (zorgplicht/onderzoeksplicht) als de naleving van artikel 21 lid 2 Wna (dienstweigeringsplicht/opschortingsplicht) is van belang dat een notaris inzicht heeft wie de uiteindelijk belanghebbende(n) is (zijn) van vennootschappen en andere juridische entiteiten en van trusts en soortgelijke juridische constructies. Dit blijkt uit diverse tuchtrechtspraken.

Dit inzicht is ook van belang in situaties waarin sprake is van werkzaamheden van een notaris die niet vallen onder artikel 1a lid 4 onderdeel d van de Wwft, in welke gevallen een notaris geen toegang krijgt tot de UBO-registers als Wwft-instelling (artikel 22a lid 1 onderdeel a Hrw). In dit verband wordt gewezen op de specifieke leidraad voor de naleving van de Wwft voor notarissen van BFT (<https://www.bureauft.nl/media/axedeugz/specifieke-leidraad-letter-d-en-letter-e.pdf>), waarin onder meer worden genoemd de vestiging van een pandrecht op aandelen en de verdeling van gemeenschappelijk eigendom. Ook bij deze niet Wwft-plichtige werkzaamheden kan er een witwasrisico zijn.

Daarom is van belang dat een notaris voor wat betreft de uitvoering van zijn taak op grond van artikel 2 Wna wordt toegevoegd als partij aan het voorgestelde artikel 51aa van het Handelsregisterbesluit en het voorgestelde artikel 6a van het Implementatiebesluit registratie uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies.

b. Het notariaat is meldplichtig op basis van Wwft (artikel 16 WWFT)

De VON vraagt zich af wat de reden is dat het notariaat, geen toegang krijgt op basis van het Wijzigingsbesluit in consulatie en gerechtsdeurwaarders wel. Het ongelijk behandelen van het notariaat ten opzichte van andere WWFT instellingen of bestuursorganen tast de effectiviteit van Wwft-toezicht aan en zorgt voor ongerechtvaardigde rechtsongelijkheid.

Het notariaat heeft vanaf de start van het UBO register een essentiële rol gespeeld bij het vullen van het register met de juiste gegevens. Binnen het notariaat is specialistische juridische kennis aanwezig en praktische kennis over de (ver)werking van gegevens door het UBO register. In het maatschappelijk verkeer wordt de notaris gezien als een ter zake deskundige onafhankelijke jurist die in onduidelijke situaties de juiste UBO dient te analyseren.

c. Geheimhouding en aansluiting bij regels die gelden bij toegang BRP

Notarissen beschikken over een wettelijke geheimhoudingsplicht, zijn onderworpen aan tuchtrecht, hebben een functionerend toezicht orgaan, daarnaast beschikken notariskantoren over beveiligde ICT-structuren. Daarmee is het risico op onrechtmatige toegang of verwerking minimaal. De wetgever kan met vertrouwen uitgaan van zorgvuldige omgang met UBO-informatie binnen het notariaat. De wetgever zou aansluiting kunnen zoeken bij het mogelijkheden voor het gebruik van het BRP voor het notariaat. De regels voor toegang tot het BRP voor het notariaat zijn opgenomen in het Autorisatiebesluit van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens. De gegevens uit het BRP kunnen alleen worden geraadpleegd indien: 'het verzoek gericht is op het verkrijgen van gegevens die noodzakelijk zijn voor het verlijden van authentieke akten als bedoeld in artikel 2 van de Wet op het notarisambt' (artikel 2 hiervoor genoemd Autorisatie Besluit).

3. Conclusie en aanbeveling

De VON adviseert om een notaris (ook als bestuursorgaan) opnieuw toegang te verschaffen tot het UBO register om de wettelijke taak van de notaris te kunnen uitoefenen. De huidige procedure waarbij cliënten deze gegevens moeten aandragen is omslachtig, tijdrovend en daarmee kosten verhogend. De wetgever zou kunnen aansluiten bij de regelgeving die geldt voor het notariaat bij het raadplegen van het BRP.